

Vieraskielisen väestön ennuste Helsingin seudulla 2010–2030

Helsingin seudulle vuonna 2009 laaditun väestöennusteen perusvaihtoehdon mukaan seudun väkiluku kasvaa nykyisestä 1,32 miljoonasta 1,6 miljoonaan vuoteen 2030 mennessä. Äidinkielenään muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea puhuvia asuu seudulla nyt 100 000, ja heidän määränsä ennustetaan kasvavan tänä aikana 245 000:een.

Helsingin seudulla asuu neljännes Suomen asukkaista. Seudulla asui 69 470 ulkomaan kansalaista vuodenvaihteessa 2008/2009, mikä on 48,5 prosenttia Suomessa asuvista ulkomaan kansalaisista. Äidinkielenään muuta kuin suomea, ruotsia ja saamea puhuvia asui seudulla 99 124 henkeä eli 52 prosenttia koko maan vieraskielisestä väestöstä. Vuonna 2000 heitä oli vajaat 49 000, joten vieraskielisten määrä on tällä vuosituhanella kaksinkertaistunut.

Erityisesti afrikkalais- ja etelä-aasialaistaustaiset ovat keskittyneet Helsingin seudulle. Suomen kuudenneksi suurimmasta kieliryhmästä, somalinkielisistä, 84 prosenttia asuu Helsingin seudulla ja Etelä-Aasian kieliryhmistä yli 75 prosenttia.

Helsingin seutu sai vuosina 2005–2008 kolme neljäsosaa muuttovoitostaan ulkomailta vieraskielisestä väestöstä. Kotimaastakin saadusta muuttovoitosta puolet oli vieraskielisiä. Siten seudun näiden vuosien muuttovoitosta 90 prosenttia koostui vieraskielisestä väestöstä.

Äidinkieli valittiin ennusteen lähtökohdaksi siksi, että se heijastaa kansalaisuuden saannin jälkeenkin asukkaan taustaa ja kulttuuria. Lisäksi kielellä on palvelujen tarjoajan kannalta keskeinen merkitys.

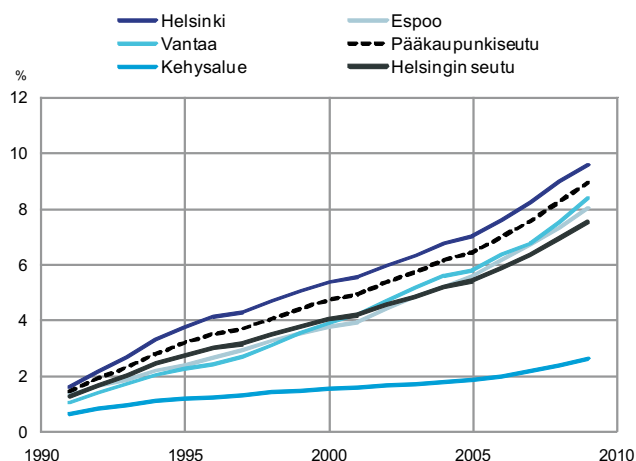
Vieraskielisen väestön äidinkieli rakenne kunnittain Helsingin seudulla

Vieraskielisten osuus koko Helsingin seudun väestöstä oli 7,5 prosenttia vuodenvaihteessa 2008/2009. Helsingissä vieraskielisen väestön osuus oli 9,6 prosenttia, Vantaalla 8,4 prosenttia ja Espoossa 8,0 prosenttia. Vieraskielinen väestö on seudulla keskittynyt pääkaupunkiseudulle, sillä kehysalueella heidän osuutensa oli vain 2,6 prosenttia väestöstä.

Ennusteen vieraskielinen väestö:

- 1 Baltian kielet
- 2 Venäjä ja entisen Neuvostoliiton alueen kielet
- 3 Länsi-Euroopan kielet
- 4 Itä-Euroopan kielet
- 5 Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan kielet
- 6 Muun Afrikan kielet, (ml. somali)
- 7 Muun Aasian kielet
- 8 Muut kielet tai äidinkieli tuntematon

Kuvio 1. Muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea äidinkielenään puhuvat Helsingin seudulla, osuus väestöstä alueittain 1.1.1991–2009

Venäjän ym. -kielisiä on Helsingin seudun vieraskielisistä suurin osa, 22,4 prosenttia. Osuus on kasvanut jonkin verran, samoin kuin Länsi-Euroopan kieliryhmän, kun taas suhteellista osuuttaan ovat kasvattaneet Baltian ja muun Aasian kieliryhmät. Lähi-Idän ja muun Afrikan kielten yhteenlaskettu osuus on 23,5 prosenttia. Länsi-Euroopan kieliryhmään kuuluu myös muissa maanosissa, mm. Pohjois- ja Etelä-Amerikassa ja Oseaniassa syntyneitä.

Kuntien välillä on kuitenkin eroja. Helsingissä ja erityisesti Vantaalla venäjänkieliset ovat selvästi suurin kieliryhmä, noin neljäsosa vieraskielisistä. Espoossa muun Aasian kieliryhmä on suurin ja venäjänkielisiä on täällä 16 prosenttia. Länsi-Euroopan kieliryhmän osuus on Helsingissä 18 prosenttia, Espoossa 17 prosenttia ja Vantaalla 9 prosenttia.

Lähi-Idän ja muun Afrikan kieliä puhuvien yhteenlaskettu määrä on kasvanut Espoossa 2000-luvulla 2,5-kertaiseksi eli nopeammin kuin Vantaalla. Vantaalla sitä vastoin erityisesti muun Afrikan ryhmä on kasvanut hitaammin kuin muissa pääkaupunkiseudun kunnissa.

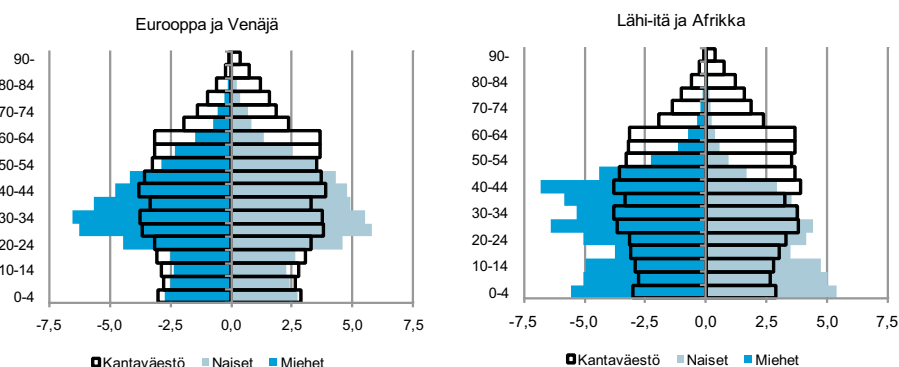
Vieraskielisen väestön ikärakenne kieliryhmittäin

Vieraskielisten ikärakenne poikkeaa kantaväestöstä erityisesti siinä, että eläkeikäisen väestön osuus on huomattavasti pienempi. Koska nykymittainen ulkomainen muuttoliike alkoi varsinaisesti vasta 1990-luvun alussa ja muuttajat ovat pääsääntöisesti nuoria aikuisia, muuttaneista monikaan ei ole ehtinyt eläkeikään. Vieraskielisten eläkeikäisten osuus on vain 3 prosenttia, kun kantaväestöstä jo 13,4 prosenttia on yli 65-vuotiaita.

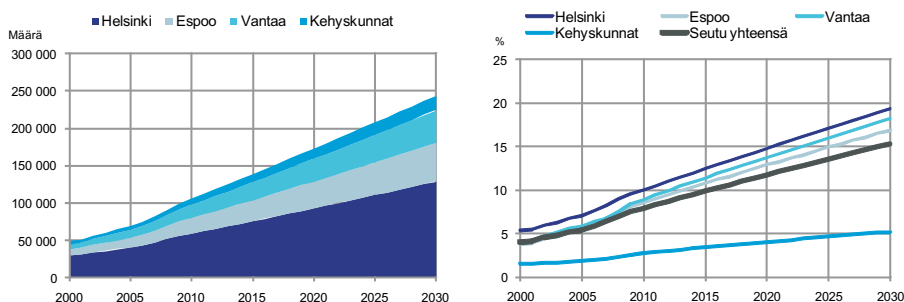
Lasten osuus ei poikkea paljonkaan kantaväestöstä, vieraskielisistä alle 18-vuotiaita on 22,1 prosenttia, kantaväestöstä 20,7. Ikärakenne-erot eri kieliryhmien välillä ovat kuitenkin huomattavan suuret (kts. kuvio 2.). Venäjää ja muita Euroopan kieliä puhuvilla lapsia on suhteessa vähemmän kuin kantaväestössä, kun taas Lähi-Idän ja Afrikan kieliä puhuvilla osuus on kaksinkertainen kantaväestöön nähden.

Koska Lähi-Idän ja Afrikan kieliryhmien väestöosuus on kuitenkin vain neljännes vieraskielisistä, ja suuri osa Euroopan ja Venäjän kieliryhmiin syntyvistä rekisteröidään suomenkielisiksi, vieraskielisten lasten määrä on kasvanut vain samaa vauhtia kuin koko vieraskielinen väestö, eli kaksinkertaisesti tällä vuosituohannella.

Kuvio 2. Venäjän ja muun Euroopan kieliryhmän sekä Lähi-idän ja Afrikan kieliryhmän ikärakenne verrattuna kantaväestöön Helsingin seudulla 1.1.2009

Kuvio 3. Vieraskielisen väestön määrä ja osuus koko väestöstä alueittain 1.1.2000–2009 sekä ennuste 2010–2030

Helsingin seudun vieraskielisen väestön ennuste

Vieraskielisen väestön määrä oli vuoden 2009 alussa 100 000 henkeä eli 7,5 prosenttia väestöstä. Määrän ennustetaan kasvavan lähes 40 000 hengellä vuoteen 2015 mennessä ja 73 000 hengellä vuoteen 2020 mennessä. Kasvu jatkuu edelleen, jolloin vuonna 2030 Helsingin seudulla asuisi taustaltaan vieraskielisiä vajaa 245 000 henkeä eli 15 prosenttia asukkaista.

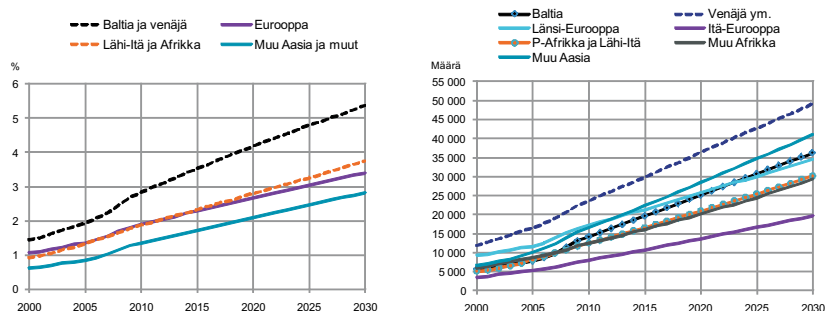
Vieraskielisten alle 16-vuotiaiden lasten osuus koko ikäluokasta kaksinkertaistuu seudulla nykyisestä 8:sta 16 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä. Lasten määrän ennuste perustuu tietoon lapsen väestörekisteriin merkitystä äidinkielestä, joka voi esimerkiksi kaksikielisissä avo- tai avioperheissä olla muu kuin lapsen äidin äidinkieli. Tämä kielen "periytyvyyden" todennäköisyys vaihtelee ennusteen kieliryhmittäin, mikä on otettu huomioon ennustetta laadittaessa.

Helsingin seudun työikäisen väestön määrä kasvaa seudun yleisen väestöennusteen mukaan noin 80 000 henkilöllä vuoteen 2030 mennessä lähinnä vieraskielisen väestön ansiosta. Vieraskielisen 18–64 -vuotiaan väestön määrän ennustetaan kasvavan nykyisestä 75 000 henkilöstä noin 100 000:lla, kun taas ns. kantaväestön 18–64 -vuotiaiden määrä vähenee noin 17 000:lla vuoteen 2030 mennessä ja kääntyy laskuun jo vuoden 2011 aikana.

Vieraskielisen väestön ennuste kieliryhmittäin

Vuoteen 2030 mennessä määrällisesti eniten kasvaa venäjänkielisten määrä, 27 000 hengellä 49 000 henkeen. Muun Aasian ryhmä kasvaa 25 500:lla yli 40 000:een ja Baltian kieliryhmä 23 000:lla 36 000:een. Muut ryhmät kasvavat 17 000–18 000 hengellä lukuun ottamatta Itä-Euroopan kieliryhmää, jonka kasvu on 12 000 henkeä ja luokittelemattomien kielten 2 500.

Kuvio 4. Helsingin seudun vieraskielinen väestö kieliryhmittäin 1.1.2000–2009 sekä ennuste 2010–2030

Suhteellisesti nopeimmin ennustetaan kasvavan Baltian (177 %), muun Aasian (167 %) ja Itä-Euroopan (163 %) kieliryhmien. Lähi-Idän ja Afrikan kieliryhmien kasvu on 150–160 prosenttia. Länsi-Euroopan kieliryhmän suhteellinen osuus kasvaa muita vähemmän, 110 prosenttia.

Lopuksi

Helsingin seudulla vieraskielisen väestön määrä on kaksinkertaistunut 2000-luvulla, kun kantaväestön määrä on lisääntynyt vain 5 prosenttia. Vuoteen 2030 mennessä vieraskielisen väestön määrä 2,5-kertaistuu nykyisestä ja kasvaa lähes 150 000:lla eli enemmän kuin kantaväestö.

Vaikka laadittuun ennusteeseen liittyy paljon epävarmuutta, erityisesti lasten ja koululaisten palvelujen suunnittelussa tarvitaan näkemyksiä väestörakenteen kehityksestä. Myös työelämässä muutos on huomattava, sillä seudun työikäisen väestön määrän kasvu perustuu vahvasti ulkomaiseen muuttoliikkeeseen.

Tietoja ennustemenetelmästä

Ennuste laadittiin perustuen Tilastokeskuksesta saatuun aineistoon, jossa on kunnittain kieli-, sukupuoli- ja ikäluokittaiset tiedot vuosien 2000–2008 väestörakenteesta, muuttoliikkeestä, syntyneistä ja kuolleista. Vieraskielisen väestön ennuste laadittiin erikseen 8 eri kieliryhmälle, joille laskettiin omat muuttoliikettä, hedelmällisyyttä ja kuolleisuutta kuvaavat tunnusluvut.

Vieraskielisen väestön ennusteeseen vaikuttavat eniten oletukset tulo- ja lähtömuuton määristä. Tässä käytettiin paitsi aikaisempien vuosien tilastoja, myös arviota mm. Suomen ja sen lähialueiden väestön ja talouden kehitysnäkymistä. Ulkomaalaisten maahanmuuttoon vaikuttaa myös Suomen ja EU:n ulkomaalaispolitiikka sekä globaali turvallisuuskehitys. Näihin lähtökohtiin perustuen seudun oletettiin saavan vuosittain vieraskielisen väestön muuttovoittoa keskimäärin 5 000 henkeä vuodessa.

Ennuste on laadittu erikseen pääkaupunkiseudun kuntiin sekä kymmenen kehyskunnan muodostamalle yhteiselle kehysalueelle. Ennustetyötä varten laadittiin käyttösovellus, jolla voidaan analysoida väestönmuutosaineistoa ja tuottaa tarvittaessa uusia ennusteita.

Ensimmäinen pääkaupunkiseudun vieraskielisen väestön ennuste laadittiin PARAS-hankkeen yhteydessä vuonna 2007, jotta Helsingin seudun erityispiirteet palvelujen järjestämisessä tulisivat esiin. Tällöin päädyttiin määrittelyyn, jossa ulkomaalaisväestönä käytetään muuta kuin suomea, ruotsia ja saamea äidinkielenään puhuvaa väestöä, sillä henkilön äidinkieli pysyy yleensä muuttumattomana, kun taas kansalaisuus muuttuu. Myös palvelujen tarjoajan näkökulmasta äidinkielellä on keskeinen merkitys. Lisäksi tämän määritelmän mukaisena on saatavissa ennusteen laadinnassa tarvittavia lähtötietoja, joita ei ns. ulkomaalaistaustaisesta väestöstä toistaiseksi saada.